

UCHWAŁA NR 107/2024
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 4 marca 2024 r.

w sprawie sprawozdania partii politycznej Ślonzoki Razem o źródłach pozyskania
środków finansowych w 2022 r.

Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie art. 38a ust. 1 pkt 3 i ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1215),

postanawia

odrzuć sprawozdanie partii politycznej Ślonzoki Razem o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2022 r., **z powodu** naruszenia art. 35 ust. 2 o partiach politycznych.

Uzasadnienie

Partia polityczna Ślonzoki Razem (EwP 376) przedłożyła Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdanie o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2022 r. z zachowaniem terminu określonego w art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych. Sprawozdanie zostało sporządzone według wzoru określonego w załączniku do rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych. Żaden z uprawnionych podmiotów, wymienionych w art. 34a ust. 5 w związku z art. 38a ust. 1 ustawy o partiach politycznych, nie zgłosił zastrzeżeń do sprawozdania.

Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie przedłożonych dokumentów, oraz wyjaśnień do złożonego sprawozdania, stwierdziła, co następuje.

Partia w sprawozdaniu o źródłach pozyskania środków finansowych oraz w załączonych do niego dokumentach wykazała, że w okresie sprawozdawczym posiadała rachunek bieżący o nr 58 1600 1462 1876 2421 6000 0001 i rachunek VAT o nr 31 1600 1462 1876 2421 6000 0002 (oba prowadzone w BNP Paribas Bank

Polska S.A.) oraz rachunek Funduszu Wyborczego o nr 95 1240 1330 1111 0011 1658 7577 prowadzony w PKO Bank Polski S.A.

W sprawozdaniu o źródłach pozyskania środków finansowych (z wyłączeniem Funduszu Wyborczego) partia polityczna Ślonzoki Razem wykazała, że w okresie sprawozdawczym pozyskała środki finansowe w wysokości 550,00 zł. Środki te pochodziły:

- ze składek członkowskich w kwocie nieprzekraczającej w jednym roku wysokości minimalnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę pracowników, wpłaconych bezpośrednio na rachunek bankowy Partii: 110,00 zł;
- z darowizn pieniężnych: 440,00 zł.

Partia wykazała, że w 2022 r. nie pozyskała środków z innych źródeł. W pozostałych pozycjach sprawozdania wykazano „0”.

Wpłaty dokonane na ten rachunek bankowy Partii przez osoby fizyczne pochodziły, zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, od obywateli polskich mających stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej; mieściły się w dopuszczalnym limicie wpłat od jednej osoby, określonym w art. 25 ust. 4 tej ustawy; a ich forma była zgodna z określoną w jej art. 25 ust. 5.

W okresie sprawozdawczym Partia posiadała – jak wyżej wskazano – wyodrębniony rachunek Funduszu Wyborczego o nr 95 1240 1330 1111 0011 1658 7577 prowadzony w PKO Bank Polski S.A. Umowa na prowadzenie tego rachunku została podpisana 28 lipca 2022 r. W okresie sprawozdawczym na rachunek ten wpłynęła jedna wpłata, pochodząca od osoby fizycznej, w wysokości 20,00 zł.

Wydatki/koszty poniesione przez Partię w 2022 r. z Funduszu Wyborczego wyniosły 20,00 zł i zostały w całości przeznaczone na pokrycie wydatków związanych z udziałem w wyborach organów samorządu terytorialnego.

Saldo rachunku bankowego Funduszu Wyborczego Partii w dniu 31 grudnia 2022 r. wynosiło 0,00 zł.

Państwowa Komisja Wyborcza wskazuje ponadto, że Partia brała udział w wyborach, które odbyły się w 2022 r. Zarejestrowała swój komitet wyborczy w wyborach przedterminowych Prezydenta Miasta Ruda Śląska przeprowadzonych w 2022 r. Zgodnie z postanowieniem nr 146/2023 Komisarza Wyborczego w Katowicach I z dnia 3 lipca 2023 r. w sprawie sprawozdania finansowego Komitetu

Wyborczego Ślonzoki Razem z wyborów przedterminowych prezydenta miasta Ruda Śląska przeprowadzonych w dniu 11 września 2022 r. oraz w dniu 25 września 2022 r., Komitet przyjął korzyści majątkowe o charakterze niepieniężnym, polegające na korzystaniu w czasie kampanii wyborczej z lokalu oraz obsługi biurowej. Wartość tych korzyści oszacowana została przez Komisarza Wyborczego na kwotę 80,00 zł. Korzyści przyjęte przez ten Komitet nie mieszczą się w katalogu korzyści majątkowych o charakterze niepieniężnym określonym w art. 132 § 5 i art. 133 Kodeksu wyborczego, jako te, które może przyjmować komitet wyborczy. Oznacza to, że Komitet przyjął niezgodnie z wymogami wskazanymi w art. 132 § 5 i art. 133 § 1 Kodeksu wyborczego, korzyści majątkowe o charakterze niepieniężnym o łącznej wartości co najmniej 80,00 zł. Przyjęcie korzyści majątkowych o charakterze niepieniężnym z naruszeniem wskazanych regulacji Kodeksu wyborczego stanowiło przesłankę do odrzucenia przez Komisarza Wyborczego w Katowicach I sprawozdania Komitetu, na podstawie art.144 §1 pkt 3 lit. e w związku z art. 144 § 1 pkt 2 tego Kodeksu. Pełnomocnik finansowy Komitetu złożył do Sądu Okręgowego w Katowicach odwołanie od postanowienia Komisarza Wyborczego. Sąd, w dniu 25 września 2023 r., oddalił odwołanie Pełnomocnika Finansowego Komitetu Ślonzoki Razem od postanowienia Komisarza Wyborczego w Katowicach I z dnia 3 lipca 2023 r.

Z powyższego wynika zatem, że Komitet Wyborczy Ślonzoki Razem przyjął środki z innego źródła niż Fundusz Wyborczy Partii Ślonzoki Razem, która utworzyła ten Komitet. Także poza Funduszem Wyborczym środki te były dysponowane na prowadzenie agitacji wyborczej Komitetu Wyborczego Ślonzoki Razem. Stwierdzenie naruszenia przez Partię Ślonzoki Razem art. 35 ust. 2 ustawy o partiach politycznych jest zatem konsekwencją odrzucenia przez Komisarza Wyborczego sprawozdania finansowego Komitetu Wyborczego Ślonzoki Razem, uczestniczącego w wyborach przedterminowych Prezydenta Miasta Ruda Śląska. Oznacza to, że Partia Ślonzoki Razem w okresie sprawozdawczym gromadziła i dokonywała wydatków na kampanię wyborczą z pominięciem jej Funduszu Wyborczego, a zatem naruszyła regulację przywołanego już art. 35 ust. 2 ustawy o partiach politycznych, co – na podstawie art. 38a ust. 3 i ust. 2 pkt. 5 ustawy o partiach politycznych – stanowi bezwzględną przesłankę odrzucenia sprawozdania Partii. Z regulacji tych wynika

bowiem, że odrzucenie sprawozdania następuje w przypadku gromadzenia lub dokonywania wydatków na kampanie wyborcze z pominięciem Funduszu Wyborczego. Nie ma w tym przypadku znaczenia ani stopień zawinienia, ani wysokość środków gromadzonych lub wydatkowanych na kampanie wyborcze poza Funduszem Wyborczym. Przepis ten ma charakter kategoryczny i nie pozostawia żadnego marginesu ocen np. uwzględniania proporcji kwoty środków gromadzonych czy wydatkowanych poza Funduszem Wyborczym Partii do ogólnej kwoty przychodów partii politycznej, ani też tego czy naruszenie wskazanego przepisu nastąpiło w sposób umyślny, czy też z powodu nieznamości przepisów ustawy o partiach politycznych. Przepisy ustawy o partiach politycznych narzucają zatem w takim przypadku konkretny tryb działania Państwowej Komisji Wyborczej oraz sposób zakończenia przez nią postępowania. Podjęcie przez Państwową Komisję Wyborczą innego rozstrzygnięcia niż wynikające z art. 38a ust. 1 pkt 3 i art. 38a ust. 2 pkt 5 ustawy o partiach politycznych narażałoby ją na zarzut działania niezgodnego z prawem. Państwowa Komisja Wyborcza, zgodnie z zasadą praworządności (legalizmu) wyrażoną w art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, działa zaś na podstawie i w granicach prawa powszechnie obowiązującego, respektując jego przepisy. Przepisy prawa określające zadania i obowiązki Państwowej Komisji Wyborczej nie tylko stanowią kompetencję do działania, lecz są także źródłem nakazów i zakazów wyznaczających ramy prawne ich działania. Celem zasady legalizmu jest bowiem przeciwdziałanie dowolności i arbitralności działania organów państwa oraz możliwość kontroli w oparciu o kryterium zgodności z obowiązującym prawem.

Należy jednocześnie wyraźnie podkreślić, że obowiązek gromadzenia i wydatkowania środków przez partie polityczne na ich udział w wyborach ma na celu zapobieganie zagrożeniom nie tylko dla systemu finansowania partii politycznych, ale dla całego systemu politycznego w kraju i bezpieczeństwa demokratycznego państwa prawnego. Dopuszczenie do możliwości finansowania udziału partii politycznej w wyborach ze środków gromadzonych poza jej Funduszem Wyborczym – w obowiązującym porządku prawnym – mogłoby prowadzić do tego, że dzięki środkom gromadzonym i wydatkowanym na kampanie wyborcze partii politycznych poza ich Funduszami Wyborczymi partie uzyskałyby możliwość nieograniczonego

wydatkowania środków z nieidentyfikowanych źródeł na finansowanie ich kampanii wyborczych. To natomiast mogłoby mieć wpływ na ich wynik wyborczy pozwalający np. na zdobycie prawa do dotacji podmiotowej czy subwencji pochodzących z budżetu państwa. Zaakceptowanie takich działań partii politycznych rodziłaby także ryzyko wpływu przez nielegalne finansowanie partii politycznych na kształt sceny politycznej.

Nie sposób jest nie wskazać też, że zaakceptowanie takiego działania naruszałoby zasadę jawności finansowania partii politycznych określoną w art. 11 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz wywodzące się z niej regulacje określające wymóg jawności źródeł finansowania partii politycznych (art. 23a ustawy o partiach politycznych), jak i jawności finansowania kampanii wyborczej (art. 125 Kodeksu wyborczego). Jawność finansowania partii politycznych jest elementem prawidłowego funkcjonowania ustroju demokratycznego (postanowienie SN z dnia 4 sierpnia 2006 r., III SW 11/06), znajdującym swoje umocowanie w art. 11 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Z konstytucyjnej zasady jawności finansowania partii politycznych, wynika zatem zakaz utajniania finansów partyjnych oraz odpowiadający mu nakaz ujawniania informacji finansowych o działalności partii (zob. Mirosław Granat (red.), Ustawa o partiach politycznych. Komentarz.). Dopuszczenie gromadzenia i wydatkowania przez partię środków na kampanie wyborcze poza jej Funduszem Wyborczym oznaczałoby zaakceptowanie możliwości ukrytego, niedozwolonego, finansowania partii, odbywającego się poza systemem finansowania partii politycznych i kampanii wyborczych. Przeczyłoby to jednoznacznie regulacji wskazanego już art. 11 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej a także art. 23a ustawy o partiach politycznych.

Państwowa Komisja Wyborcza jeszcze raz podkreśla, że celem tej konstytucyjnej zasady jawności finansowania partii politycznych, z którą korespondują regulacje ustawy o partiach politycznych, a także Kodeksu wyborczego, jest zapewnienie przejrzystości i jasności dokonywanych przez partie operacji finansowych (postanowienia SN z dnia 25 września 2009 r., III SW 47/09, oraz z dnia 25 lutego 2015 r., III SW 1/15). Zasada ta traktowana jest jako fundament wolności i demokracji, a także jako niezbędny warunek realizacji postulatu państwa przejrzystego (M. Chmaj, Wolność tworzenia i działania partii politycznych studium porównawcze,

Olsztyn 2006, wyrok TK z dnia 14 grudnia 2004 r., K 25/03). Stanowi jednocześnie element jawności życia publicznego, która przybrała w polskim systemie prawnym formę tzw. publicznego, konstytucyjnego prawa podmiotowego, prawa człowieka, mającego swe źródło w niezbywalnej godności ludzkiej (zob. wyrok TK z dnia 9 kwietnia 2015 r., K 14/13, także W. Jakimowicz, *Publiczne prawa podmiotowe*, Kraków 2002). Ponadto, odwołując się do orzecznictwa Sądu Najwyższego należy podkreślić, że partie polityczne, stanowią jeden z podstawowych elementów demokratycznego państwa prawnego. Są podstawową instytucją publicznego życia politycznego (M. Granat, *Głosa do postanowienia składu 7 sędziów SN z dnia 1 października 2003, III SW 152/03, Przegląd Sejmowy Nr 5/2004*). Ze względu na ich szczególny charakter, zarówno na etapie walki o władzę, jak i – tym bardziej – w okresie jej sprawowania, nie mogą one być postrzegane jako zwykłe osoby prawne. Właśnie z tego względu regulacje prawne przyjęły wyraźnie restrykcyjną formułę regulacji w zakresie finansów i finansowania partii politycznych. W punkcie wyjścia jest reglamentacyjne ustalenie określonych uprawnień, form działalności czy finansowania partii, a nie jej liberalna swoboda jako uczestnika obrotu cywilnoprawnego (postanowienie SN z 17 września 2004 r., III SW 38/04). Partia stawia sobie za cel udział w życiu publicznym poprzez wywieranie metodami demokratycznymi wpływu na kształtowanie polityki państwa lub sprawowanie władzy publicznej (art. 1 ust. 1 ustawy o partiach politycznych), co oznacza, że jej utworzenie jest doniosłym aktem publicznoprawnym, z którym wiąże się nie tylko chęć uczestniczenia partii w życiu publicznym, ale także obowiązek posiadania minimum wiedzy o obowiązujących w nim regulacjach prawnych i rygorystycznego ich przestrzegania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 września 2005 r., sygn. akt III SW 9/05).

Ponadto Partia Ślonzoki Razem w okresie sprawozdawczym nie dopełniła obowiązku prowadzenia na jej stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej rejestru wpłat od osób fizycznych w kwocie przekraczającej w jednym roku 10 000 zł, z wyłączeniem składek członkowskich, o którym jest mowa w art. 25 ust. 6-13 ustawy o partiach politycznych, oraz rejestru umów, będącego zbiorczym zestawieniem informacji o umowach zawartych przez partię polityczną, o którym jest mowa w art.

27a tej ustawy. Uchybienie to nie stanowi jednak przesłanki do odrzucenia sprawozdania finansowego Partii.

Państwowa Komisja Wyborcza, po ustaleniu powyższego na podstawie sprawozdania finansowego Partii, dokumentów do niego załączonych oraz wyjaśnień Partii, postanowiła jak w sentencji.

Od niniejszego postanowienia partii politycznej Ślonzoki Razem przysługuje prawo wniesienia skargi do Sądu Najwyższego, w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Sylwester Marciniak